

ранатку зь цёмных хмараў, нэрвова ламаючы *іголкі* бліскавіцаў, дый вырашыў сам паспрабаваць заняцца швівам, каб быць апранутым, што называецца, „з *іголачкі*“.

Іголка абшывае чалавека, і пялюшкі, і сарочку, якую вясельле знаходзіць, шые *іголка* і саван таксама.

Дарэмна шукаць *іголку ў стозе*.

Як нітка за іголкай, ідзе за чалавекам вернасьць.

Як на іголках пачуваецца нецярпеньне.

Сасна сшывае лясную цішыню сваімі зялёнымі *іголкамі*.

Вожык увесь у *іголках*, як у маленькіх дзідах, — імі бароніць сваю безабароннасьць.

Калі дзяўчына і маладзіца прышывае гузік свайму нарочонаму ці суджанаму — як бы прышывае яго да сябе.

Прыручаная бліскавіца працы не баіцца.

Ідал

Уладзімер Арлоў

Ідалы — гэта каменныя, драўляныя або мэталёвыя выявы паганскіх багоў. Яны ж — стоды, балваны, куміры, ёлупы. *Ідалы*-стоды стаялі на капішчах і былі аб'ектам пакланеньня. Кожны зь іх увасабляў пэўнае божышча ды вымагаў ахвяраў. Найвядомейшы са старажытных беларускіх *ідалаў* — шклоўскі, добра знаёмы любому школьніку з падручніка гісторыі.

Энцыкляпэдыі паведамляюць, што пасля прыняцця хрысьціянства *ідалаў* прыстасоувалі да патрэбаў новае рэлігіі, выбіваючы на іх крыжы. Пра тое, што *ідалы* спатрэбіліся і тады, калі бальшавікі пачалі вайну з рэлігіяй, энцыкляпэдыі сарамліва маўчаць.

Большасьць *ідалаў* таго часу пасьпяхова дажыла да нашых дзён. Галоўны *ідал* — лысы, з вусамі і невялікай бародкай — зазвычай стаіць на цэнтральным пляцы гораду ці мястэчка і паказвае рукою на гайню бяздомных сабак або на вінна-гарэлачную краму. Разы два на год *ідалу* прыносяць чырвоныя кветкі, якія, пэўна, мусяць нагадваць пра часы, калі ахвяры былі непараўнальна шчадрэйшыя ды вымяраліся мільёнамі чалавечых жыцьцяў.

Інтэрнэт

Віталь Цыганкоў

Інтэрнэт — слова XX стагодзьдзя? Само гэтае цвёрджаньне выклікае лёгкі недавер. І сапраўды, пішучы пра гэтае слова, ня трэба корпацца ў этымалягічных, тлумачальных ды іншых слоўніках беларускай мовы. Упэўнена можна сказаць, што слова *Інтэрнэт* няма ў ніводным беларускім слоўніку.

Тэрмін „*Інтэрнэт*“ нарадзіўся ў выніку спалучэньня ангельскіх словаў „*International network*“ — міжнародная сетка. Хоць сама лексэма яшчэ не

зафіксаваная ў слоўніках, ад яе ўжо пасьпелі зьявіцца дэрываты: *інтэр-нэтнік*, *інтэрнаўт*, *інтэрнэтаўскі*, *інтэрнэцыя*.

Ёсьць нават скарачэньне — *інэт*, няўдалае і немілагучнае.

Сама зьява *Інтэрнэту*, аднак, ращуча абагнала сваё моўнае адлюстраваньне. Пра *Інтэрнэт* чулі, безумоўна, усе, але большасьць пакуль ня ведае, што гэта такое. Я, напрыклад, ледзь прыхоўваю ўсьмешку, калі сваякі альбо знаёмыя, прыходзячы на маё працоўнае месца, пытаюцца: „Ну, пакажы, дзе ў цябе *Інтэрнэт* ляжыць?“ альбо так: „А ў якой краме гэты *Інтэрнэт* прадаецца?“ І тут няма чаму здзіўляцца, паколькі *Інтэрнэт* на сёньня ў Беларусі — зьява пераважна моладзевая. Сярод удзельнікаў чатаў альбо дыскусійных клюбаў на *Інтэрнэце* рэдка ўбачыш асобу, старэйшую за 30 гадоў.

Інтэрнэт дае адчуваньне вечнасьці, свабоды і ўсёахопнасьці — гэтую маю нататку можа прачытаць любы жыхар Зямлі, у якога ёсьць кампютар. Гэта абнадзейвае і грэе.

Так што *Інтэрнэт* — слова наступнага, XXI стагодзьдзя. Думаю, праз сто гадоў на Зямлі не застанеца слоўніка, у якім ня будзе падрабязнага тлумачэньня паняцьця *Інтэрнэт*.

Кабанчык

Сяргей Харэўскі

Гэтага значэньня няма ў слоўніках. Яго не ўжываюць „салідныя“ выданьні. Але ў Нароўлі і ў Навагарадку, у менскіх мікрараёнах і на вясковых вуліцах, паўсюль нас сустракае ён — „кабанчык“.

Гэтае значэньне ўзьнікла ў 70-ыя гады. Менавіта так беларускія будаўнікі сталі называць керамічную плітку, якой заляпляліся цокалі, уваходы і цэлыя фасады дамоў. На нейкі час „кабанчык“ стаў фасадам сваёй эпохі.

Усюдыісны, ён трапляў на будынкі школ і цэркваў, райкамаў і музэяў... Яго можна было сустрэць на новабудоўлі і на кляштары XVI стагодзьдзя. Так Беларусь пазбаўлялася веку, а будынкі страчвалі сваю функцыянальную адметнасьць. У царкве можна было зрабіць піўбар, і гэта ня рэзала вока. „Кабанчык“ зьнішчаў усе адлегласьці ў часе і ў прасторы: паўсюль нас сустракала стракацень з трох-чатырох фарбаў. Стандарты „кабанчыка“ ствараліся і захоўваліся ў Маскве. Гліну для яго выраблялі на Украіне, фарбавальнікі — у Варонежы...

Само слова паходзіць ад расейскае абрэвіятуры КОПОН — „керамическая облицовочная плитка для отделки наружная“. Каму першаму хапіла досьціпу назваць КОПОН „кабанчыкам“, сказаць немагчыма.

Паводле задумы стваральнікаў неўміручага „кабанчыка“, ім мусілі прыкрываць будаўнічыя хібы і эканоміць на тынкоўцы і расфарбоўцы шэрых панэляў. Новы матэрыял прадыхтаваў і новую архітэктурную эстэтыку. З „кабанчыка“ пачалі выкладаць арнамэнты, абстрактныя кампазыцыі зь зіхоткім сынтэтычным бляскам.

Неўзабаве высветлілася, што ягонае выкарыстаньне нашмат даражэйшае, чым уяўлялася. Але ўжо была створаная адмысловая індустрыя. „Ка-